

BIBLIA

A februári elmélkedéseket Lipien Mihály (Budapest), a márciusiakat Lelovics László (Kaposvár) készítette.

A 2020. februári hónap vasárnapi perikópáiról történő elmélkedő gondolataim előtt egy rövid felvezetést tartok szükségesnek elmondani. 2018. ősze óta péntek esténként rendszeresen bekapcsolódtam először az Országos Rabbiképző Zsidó Szabadegyetem heti rendszerességgel tartott hétfő esti előadásába, majd ugyanott a zsinagógai közösség péntek esti, szombatfogadó programjaiba (bibliaóra, esti szertartás és az azt követő kiddus, vagy a mi fogalmaink szerint szeretetlakoma).

Egy új világ nyílt meg számomra azáltal, hogy a fiatal Darvas István által vezetett helyi zsidó közösséggel együtt olvassuk a Tórát, és értelmezzük annak szövegét. Ha tanulmányaim az elgondolt terveim szerint haladnak, néhány hónap múlva már az én ajkamról is elhangzanak héberül a Tóra mondatai, mivel 62 évesen nem szégyelltem beülni a fiatalok közé, hogy megkezdjem a szent nyelv tanulását. Határozottan kijelentem és leszögezem, hogy nincsenek betérési terveim, és nem a fizikai megpróbáltatások miatt. Keresem és kutatom vallási és hitbeli gyökereimet. Meg szeretném érteni a zsidó Jézust, akiből szent Pál vallásalapítót faragott. Ebben a nagy farigcsálásban azonban forrácsá lett a Hegyi beszéd, és maradt a feltámadás „mese”-Krisztusa. Szeretném felfedezni azokat az Írásokat,

amelyekre a zsidó Jézus felépítette tanítását, és amire rá-tette az életét.

Jelenleg még nem érzem azt, hogy Jézus tanításában semmi új nem található. Kicsit elbizonytalanodtam, hogy szabad-e a kanonizált négy evangéliumot úgy olvasni, hogy annak megalapozó forrását csak felületesen ismerem. Darvas István rabbi Tóra-magyarázatai élményt adnak, mert felsorakoztatja a zsidó bölcsek tanítását és a meghatározó írásbeli hagyomány, a Misna és a Talmud gondolatait is. Elbizonytalanodtam. Úgy jártam, mint az egyszerű juhász, aki nemcsak saját nyáját gyógyította, de a környező falvakból hozzá forduló egyszerű emberek szeméről is levágta bicskájával a hályogot, hogy jobban lássanak. Amikor pedig az emberi test rejtelseiben járatos ember elmagyarázta neki, hogy milyen bonyolult a szem, és egy rossz vágás a szemet vakká teheti, abbahagyta a „gyógyítást”. Bennem is sok a bizonytalanság, hogy jól veszem-e a kezembe azt a kincset, amelyet Bibliának nevezünk, és Isten nekünk küldött üzenetének tartunk. Ezekkel a gondolatokkal nyitom ki 2020. február első vasárnapjának evangéliumi részletét.

Lipien Mihály

Február 2. – Gyertyaszentelő Boldogasszony – Lk 2,22-40 – „Így parancsolta ugyanis az Úr törvénye”

A gyermekség-evangélium szerinti történet helyszíne a jeruzsálemi Templom. Amikor 40 évvel ezelőtt megkezdtem szemináriumi tanulmányaimat Szegeden, nagyon szerettem volna eljutni a Szentföldre, hogy megtekintsem azokat a helyeket, ahol Jézus született, élt, tanított és meghalt. Minden könyvem eladtam volna, hogy lábaimmal a jeruzsálemi Templom falai között járjak, annak maradványait megcsodáljam. Ma már nincsenek ilyen vágyaim, és örülök, hogy a munkahelyemen mindennap az ajándékba kapott íróasztali alátétemen csodálhatom meg a romjaiban is gyönyörű Templomot. Nekem azonban már egyre inkább a mennyei Jeruzsálem felé kalandoznak gondolataim.

Nem gondolom, hogy amit Lukács evangélista leírt, az helyszíni riport lenne. Most mégis behúzódom a templomnak arra a részére, ahová

még a nem zsidók is bemehettek, és onnan figyelem a benti eseményeket. Látni, hogy Mária és József nemcsak mint az elsőszülött gyermekük születésének örvendező szülők jöttek el, hanem a Tóra előírásai szerint megtisztult anya is beléphetett a szent helyre, hogy gyermeküket ugyancsak a Tóra előírása szerint Istennek ajánlják.

Lukács gyermekség-evangéliumának leírásai – körülmelés, az anyatisztulása, a gyermek felajánlása az Örökkévalónak, Simeon és Anna hálaimája, az áldozati állatok bemutatása – mind azt akarják tudatni, hogy Jézus a zsidó nép közösségének tagjává vált. Vele is ugyanaz történik, mint bármely más zsidó családban, ahol megszületik az első fiúgyermek. Ezt a midrásszerű elbeszélést azonban másik két idős ember öröme teszi ünnepélyessé és egyedivé: ők egész

Izraelt szimbolizálják, az egész nép várakozását, hogy jöjjön el, érkezzen meg a várva várt Messiás. Benne reménykednek, és tőle várják életük és népük életének megújulását. Aho-gyan az idősödő nagymamák és nagypapák szokták a jövő boldog reménységét meglátni a megszülető első unokában. Ez a részlet tehát nemcsak azt teszi nyilvánvalóvá, hogy gyermekként a zsidó közösség részévé vált Jézus, akinek szülei betartják a Tóra parancsait, de azt is elmondja, hogy ez a gyermek a várva várt Messiás.

A Te életedet milyen törvények irányítják? Tudatosul-e benned, hogy Te is az Egyház nagy közösségének tagja vagy? Tudsz-e még valaminek őszintén örülni? Szerinted a zsidó Jézusban eljött a Messiás? Mit vársz a Messiástól? Mi bizonyítja, hogy hozzá tartozol?

Február 9. – Évközi 5. vasárnap – Mt 5,13-16 – „Ti vagytok a föld sója, a világ világossága!”

Mit jelent a só? A Tórát, a törvényt. A Tóra a zsidóság szent könyve. Minden a Tórára épül, minden a

Tóráról szól. Jézus azonban észrevette, hogy ez a kőbe vésett tanítás megmerevedett, a végtelenül sokféle

értelmezés, vélemény, magyarázat által elveszítette a lényegét. A Tóra csúcса és középpontja az Örökkévaló

tól kapott Tízparancsolat. Két helyen is olvasható a zsidók szent könyvében. De mit ér a törvény, ha nem tartják be? Jézus életet akar belevinni a Tórába. A mi életünket!

„Ti vagytok a föld sója!” Csak a megtartott törvény lehet az emberiség és az emberi kapcsolatok jövője. Hiába adott a Sínai-hegyen Isten parancsokat, ha nincs aki komolyan vegye és megtartsa. 1993-ban a nagy zsidó tudós, *Neuer Jacob* képzeletben odament a Hegyi beszédet hallgatók közé, és beszélgetést kísérelt meg Jézussal. Könyvének ezt a címet adta: *A rabbi beszélget Jézussal*. Erre a könyvre reagált *A názareti Jézus* című

könyvének első kötetében *Joseph Ratzinger*, amikor azt írta: „A hegyi beszédre nem lehet állam- és társadalmi rendet felépíteni... A hegyi beszéd üzenete más síkon helyezkedik el” (106. oldal). Aki nem hisz Jézus tanításának megvalósíthatóságában, az tényleg jobban tette, hogy lemondott.

A zsidó Jézus a Tórát próbálta megújítani, elmélyíteni és a hétköznapi életre alkalmazni. De ha a zsidóság nem tartja be a Tórát, ha annak radikális megújítását, a Hegyi beszédet nem veszi komolyan a kereszténység, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát pedig az emberiség,

akkor ezzel nemcsak az Örökkévaló törvényeit szabotáljuk, hanem képmutató életet is élünk. Ha elfogadjuk, hogy demokratikus kormányaink fegyverekké kovácsolják ekevasainkat, mert az több bevételt és hasznot hoz, akkor a Sátán cinkosai leszünk a Tórával és az imakönyvvel a kezünkben.

Számodra fontos a Tóra? Hiszel a Hegyi beszéd megvalósíthatóságában? Akarod, hogy egyetlenes törvénnyé váljanak Isten utat mutató szavai? Mit teszel ennek érdekében? Te a föld sója vagy?

Február 16. – Évközi 6. vasárnap – Mt 5,17-37 – „...hogy tökéletessé tegyem!”

Jézus nem új vallás alapítója, hanem az ősi zsidó vallás megújítója volt. Semmit nem akart elhagyni a törvény, a Tóra előírásából, de a megmerevedett, kiüresedett formát megújuló tartalommal töltötte meg. Ő nem a törvény formális megtartására teszi a hangsúlyt, hanem a törvénynek a hétköznapi életté váltására. Ha megállunk a Biblia szövegének olvasásánál, tanulmányozásánál, kutatásánál, és az életünket nem járja át a tanítás teljessége, akkor nem remélhetjük, hogy itt a földön megvalósul az Isten országa, amely halálunk után átvezet az Örökkévaló országába. A két ország egymásra épül. A mai evangéliumi rész három törvényi előírás fontosságára és lényegére irányítja figyelmünket.

Az első, az emberiség legfontosabb isteni alaptörvénye: *Ne ölj!* – Olyan alapvető törői parancs, amely

nem igényel magyarázatot, egyszerűen kimondja, hogy az emberi kapcsolatokban semmilyen formában nincs helye a gyilkolásnak. Jézus a gyilkoláshoz vezető úton akar minket megállítani azzal, hogy a békülésre szólít fel, akár te sértetted meg embertársadat, akár te voltál a sértés elszennvedője. Ne sértegsz, és ne nézz le senkit! A Ne ölj!-parancs megkérdőjelezhetetlen isteni törvény.

Óriási eredmény, hogy a holokauszt fájdalmas tragédiája után az Európai Unió közössége eljutott annak felismerésére, hogy nem lehet olyan súlyos ok, ami miatt a hatalom elveheti egy ember életét. De jönnek az elbizonytalanító kérdések: Mi van, ha valaki az életedre, a családod életére, a hazád, a nemzeted életére tör? A Tóra Ne ölj!-parancsa ekkor is érvényes! A magunk és a hozzánk tartozók életét nem védhetjük meg a másik ember elpusztításával. A magzati élet védelmében – nagyon helyesen – felemeli szavát az Egyház. De mi keresnivalónk van a hadseregben? Mi szükség van katonai lelkészségekre? Vagy mégsem akarjuk komolyan venni a Ne ölj!-parancsot? Az igazi nagy baj az, hogy nem hiszünk az erőszakmentesség békességteremtő erejében, és nem hiszünk a túlvilágban sem. Azt csak megszokásból elmondjuk a Hiszekegyet imádkozva.

A másik fontos törvényi előírás a mai evangéliumi részletben a házastársi közösség védelmére megfogalmazott parancs: *Ne törj házasságot!* – Minden alkalommal megráznak a környezetemből – szerencsére ritkán érkező –

hírek, hogy valakik válnak. Bennem is félelmet generálnak, önvizsgálatra készítenek. Amikor 22 évvel ezelőtt az esküvői szertatásunkon felolvastam a Lázár Ervin írta szentleckét, Szegegy Dzsóni dilemmáját választottam. Hogyan leszek szabad, ha egy lány mellett döntök? A nászutunkat követő hetekben attól félttem, hogy valamilyen program miatt elfelejték hazamenni, kiesik a fejemből, hogy engem ezután mindig vár valaki. Isten lenyomata lettünk a házasságban, amelyet nem szabad összetörni.

Távol álljon tőlem, hogy bölcs tanácsokkal az észet osztogassam bárkinnek. A házasság törekeny kincs, amelyért minden nap tennem, tennünk kell, hogy megmaradjon. Úton járás, amelyen az individualizmusból kilépve, az egzisztencializmuson át eljutunk párkapcsolatunkban a perszonalizmusig: Szeretlek, mert vagy! Szeretlek, mert ilyen vagy, és nem akarlak megváltoztatni! Benned szeretnék megújulni! – Fülemben csengenek Bulányi Gyurka bácsi szavai: „A házasság nem felbonthatatlan, ahogyan azt az élet is mutatja, hanem Jézus szándéka szerint fel nem bontandó!”

A harmadik téma, amelyről tanítást hallunk, a kimondott szó hitelességéről szól: *Ne esküdjetek!* – Emberi kapcsolatainkban tapasztaljuk, hogy a szavak elveszítették hitelességüket. Itt nem a politikáról beszélek, mert az nem is arról szól. A két kulcsszó: „igen” és „nem”. Ezek a szavak, és ami mögöttük van, az legyen hiteles!

Szereted-e és tiszteld-e a saját életedet és az embertársaid életét? Képes vagy ebbe akár belehalni? Elhiszed-e, hogy a házasságod az Örökkévaló életének tükröképe? Tudod-e, hogy ez állandó feladatot is ad? Mennyit érnek a szavaid?

Február 23. – Évközi 7. vasárnap – Mt 5,38-48 – „Szeressétek ellenségeiteket!”

A nemrégiben elhunyt zsidó filozófus, *Heller Ágnes* is azt mondja – más szentírástudománnyal foglalkozó zsidó szakemberekkel egyetemben –, hogy Jézus semmi újat nem tanított, ami ne lenne benne az Ószövetségben. Ám Jézus radikalitást hozott! Jézus ellenségszeretetre vonatkozó szavainak az ószövetségi írásokban olvasható gyökereire még nem sikerült rátalálnom.

Ha igaz, hogy a zsidóság és a kereszténység istene ugyanaz a személy, aki fölkelte napját jókra és gonoszok-

ra, esőt ad igazaknak és bűnösöknek akkor az ellenségszeretet tanítása is logikusan következik Isten szeretetéből. Nem a bűnt szereti, hanem a bűnöst. Ez a Ne ölj!-parancs másik lába. A mai politikai és időnként vallási hatalmasságok úgy kívánják kiváltságos helyzetüket megőrizni, hogy élénk vetítenek vélt vagy valós ellenségekéket. Ősi – de nem Isten-től való törvény az „Oszd meg és uralkodj!” Legyen bátorságunk felvállalni az ellenséget nem ismerő életmódot. Nincs buzizás, nincs zsidózás,

nincs cigányozás, nincs migránsozás stb. Csak emberek vannak, akikkel szemben egyetlen kötelességünk van: szeretni. Ennek életre váltása azonban mind egyéni, mind pedig közösségi feladat.

Vannak benned rasszista vonások? Mit teszel azért, hogy a számodra antipatikus emberekhez közelebb kerülj? Akarsz-e hasonlítani a mindenkit szerető Istenre?

Március 1. – Nagyböjt 1. vasárnapja – Mt 4,1-11 – Kísértés

Nézzük 'maiba fordítva', mi is a kísértés? Ismerős és homályos – nem tudjuk, hogy belülről jön-e (rossz hajlam), vagy kívülről (megszállnak, behálózunk, kényszerítenek). Belesodródunk, vagy 'önként és dalolva'? Ami biztos: Isten nem kísért. A „Ne vígy minket kísértésbe” pápánk szerint is fals fordítás. Miért ment ki a divatból a böjt? Túl puhányok vagyunk? (Az biztos, hogy a fogyasztói szemléletet nem támogatja.) A szerves aszkézis pedig hozhat eredményt. 40 nap? Sok. *Képes lennék rá? Miért kellene böjtölnöm, és hogyan?*

A *kenyér* kísértése – ma a megélhetés. Kicsit besokalltunk kenyérből (bár gyakran keveselljük a fizut), túl sok energiát tolunk a megélhetésbe, hogy több legyen. *Marad-e elég időm, energiám azokra, akik rám vannak bízva, akiket szeretek, vagy ami kicsit*

megmelegít belül, megvilágosít? Jézus válasza, hogy ott a tápláló Ige. *Emésztetem-e?*

A *vakmerőség* kísértése. Bizony, nem hordozták angyalok tenyerükön a Golgotán, és követői sem remélhettek védelmet üldöztetés idején, kínok között. Még azt sem mondhatjuk, hogy aki szépen élt, az megérdemli, hogy szépen haljon meg, mert túl sok rá az ellenpélda. Ne gondoljuk hát, hogy „Előre! – majd Isten megvéd”, hisz még saját fiát sem védte meg, és az apostolok sorra erőszakosan haltak meg, János kivételével. Vannak ábrándok az isteni beavatkozásról, de nem húz ki a szottyból, csak ha Beléje kapaszkodunk – és akkor sem úgy, ahogy mi álmodjuk.

A *hatalom és gőg* kísértése. Rám ez nem vonatkozik? Van ez kicsiben is. A rámbizottakkal máris hatalmi

helyzetben vagyok. Ilyenkor felébredhetnek a rejtekben szunnyadó sérelmek, amiket a hatalomtól alávettként elszenvettem, és arra készíthetnek, hogy törlesszek (másokon, ártatlanokon). A sok 'benyelt' kudarc és kisebbségi érzés pedig bizonyítási kényszerként lök előre, hogy megmutassam, milyen menő vagyok – akár mások rovására is.

A három kísértést egybe is foghatnám: ÖNZÉS. Úgy vélem, ez a gyökere minden bűnnek, ez fordít szembe Istennel. Számomra ez a nagy kísértés. Hibák persze vannak (ostobaság, tévedés stb.), de ezeken könnyebb segíteni.

Ha képes vagyok Benne maradni, akkor jöhetnek az angyalok. Így legyen!

Március 8. – Nagyböjt 2. vasárnapja – Mt 17,1-9 – Derűre ború, borúra derű

Jézus többször is előre jelzi a halálát. Ezután most másképp is megmutatja magát a hegyen, hogy bármi jön is: ez Ő, aki ragyog, akit az Atya szólít meg. Nem tudom, az apostolok mennyire tudták 'lekövetni' a ragyo-

gás és kihalál végleteit. Emlékeztetőnek szánja, de nem kell csodálkozni, ha a keresztre feszítés idején képtelenek lesznek erre emlékezni. Nehéz átmenni a korabeli történet személyes kinyilatkoztatását a mába. Tán így:

borús napokon könnyű elfelejteni a ragyogó napsütést, ezért lenne jó megőrizni a nagyszerű pillanatokat, időszakokat ínségesebb időkre, lelki tartalékkal. *Képes vagyok erre, vagy egyszerűbb kétségbe esni?*

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2020. február végéig** újítsák meg előfizetésüket. A lap ára a költségek emelkedése miatt változik, az éves előfizetés **2.000,- Ft** lesz, illetve annak, aki postán kéri, a postaköltséggel együtt **3.500,- Ft**.

A befizetés lehetőség szerint **banki átutalással** a lapot terjesztő KISZE Bt. számlájára (számlaszám: 10918001-00000057-09540006), vagy az Unicredit Bank bármely fiókjában a fenti számlára történő **pénztári befizetéssel** történjék. Rózsaszín **belföldi postautalvánnyal** is lehet, ekkor a **KISZE Bt.** a címzett, és a **bankszámlaszámot** kell feltüntetni. **Mindhárom esetben** kérjük közölni az előfizető nevét, címét, és azt, hogy „Érted vagyok”-előfizetés. – A terjesztéssel kapcsolatos bármilyen ügyben Gromon András főszerkesztőtől lehet tájékoztatást kérni.

Mindent a maga idejében. Most jobb volt hallgatniuk erről, nem sietetni a féltékeny kivégzők leszámolás-

sát, elkerülni a felesleges magyarázkodást társaik felé, akik ezt nem látták, hisz ők, akik látták, ők is alig

foghatják föl. *Tudom-e, hogy mikor minnek van itt az ideje, vagy teszem, ami jön, akár meggondolatlanul is?*

Március 15. – Nagyböjt 3. vasárnapja – Jn 4,5-42 – Szóba állni egy kétes pogány nővel?

Jákob forrása akkorra már 'pogány' vidék. Ki az a balga, aki déli tűző napfényben megy a kútra, majd vissza a nehéz korsóval? Hát az, aki nem akar találkozni másokkal – túl jól ismerik a helyiek.

Jézus három szabályt is megszeg: szóba áll a pogány (1), bűnös (2) nővel (3). Sejtelmes párbeszéd. A pogány nő „atyánk”-nak nevezi Jákobot, és csipősen társalog Jézussal. Jézus talányos jelképpel válaszol („soha többé meg nem szomjazik”). A nő vevő rá, megérné neki. Most meg Jézus ugratja a férjével, sőt férjeivel. A nő már nem csipkelődik. Megdöbben. („Uram, látom, hogy próféta

vagy.”) Egy kicsit azért próbára teszi (Hol kell imádni Istent?) Válaszában Jézus hazabeszél („Ti azt imádjátok, akit nem ismertek, mi azt imádjuk, akit ismerünk, mert az üdvösség a zsidók közül támad.”), majd túllép ezen, kitágítja a világot („Igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát, mert az Atya is ilyen imádókat keres. Az Isten Lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk”). A nő meglepően sokat ismer a zsidó szemléletből, Jézus pedig ennek a lenézett pogány nőnek mutatja meg titkolt személyét.

Belépnek a képbe a tanítványok, akik nem mondják ki, amit gondol-

nak. A nő pedig önfeledten (korsóját otthagya) fut el a prófétai hírrel, amely vonzza a kíváncsiskodókat.

Jézus felkészíti a tanítványait: beszél küldetéséről („teljesítem annak akaratát, aki elküldött engem, és bevégezzem az ő munkáját”); ezután a tanítványok küldetéséről is, az aratás hasonlatával, majd tanítja a pogányokat is, akik hittek neki (akár a zsidóknál is jobban).

Kérdéseim: Kit tartok pogánynak? – Hogyan kezelem a lenézetet, az idegent? – Mi a küldetésem? Teljesítem-e? – Ki kíváncsi rá? – Imádom-e Istent lélekben és igazságban? Mi a következménye?

Március 22. – Nagyböjt 4. vasárnapja – Jn 9,1-41 – Ami jó, az lehet veszélyes is

A vakságot akkor Isten csapásának képzelték. Jézus kijavítja ezt a hibát: „Nem ő vétkezett, nem is a szülei” – azaz: a fatalizmus csak babona. Isten nem csap oda, pláne nem a leszármazottakra.

Mennyire kell ragaszkodni a valóság emberi előírásaihoz? Két szemlélet ütközik: az egyik a vallási vezetőké, akik 'Mózes tanítványainak' vallják magukat formális vallásosságukkal (szabályok, hagyományok), a másik Jézusé, aki a tartalmat éli, és a formát meg-megszegi (pl. szombati gyógyí-

tásai). Ütközik a két világ (itt is), ezért a hatalom majd elpusztítja Jézust, mert nem áll az ő oldalukra. „... és akik látnak, vakká legyenek” – igen, elvakultak. Nem érdekli őket Jézus tanítása, sem csodái (akármik is legyenek), mert nem hódol be nekik. Most Jézus gyógyult tanúját közösi ki, később többi követőjét is. Jézus ítéletet mond a farizeusok viselkedéséről: „Mivel azonban most azt mondtátok: látunk, megmarad a bűnötök.”

Vallásunknak ma is vannak olyan előírásai, amelyeket nem mindenki

követ. A flegmaságból szabályt sértőkre ma sem pazarolnak sok energiát az egyház vezetői. Aki elvből sért szabályt, azt viszont ma is veszélyesnek tartják, megkeresik, puhítják, rendre utasítják vagy elítélik (mert a szabályt alkotó-értelmező-képviselő azt képzelet, hogy ő lát, őt vezeti Isten, ő az Egyház nevében hatalmat kapott erre).

Kérdéseim: Kik ma a próféták, akik a jövőt mutatják? – Kik ismerik őket? – Kik követik? – Mire jutnak?

Március 29. – Nagyböjt 5. vasárnapja – Jn 11,1-45 – Lázár feltámasztása

Júdeában már 'beköszönt' Jézus (meg akarták kövegni a hitvédők), mostani útján pedig a vándortanító rászánta magát végső zarándoklatára Jeruzsálembe, megütközni a hatalom szereplőivel. Végnapjait korábban többször is előrevetítette apostolainak, akik nem értették őt. Az evangélista meglepő részletességgel írja le ezt a kísérteties történetet.

Útja közben Jézus találkozik Mártával és Máriával – ők Lázár testvérei. (Ez a két eltérő lelkivilágú nő többször feltűnik az evangéliumokban.) Márta 'földhözragadtabb' (gyakorlatias), Mária pedig mélyebb lelkivilágú (meditatívabb). Jézus szerette Lázárt, aki halálos beteg, mégsem ugrik, hogy meggyógyítsa, sőt megvárja, míg meghal, hogy így még hatásosabb legyen a feltámasztása („tiértetek,

hogy higgyetek”). Márta is, majd Mária is, sőt a nép is panasolja kétségbeesését („ha itt lettél volna, nem halt volna meg”). Jézus ritkán rendült meg, és fakadt könnyekre – itt ez történt szomorúságuk láttán.

Azután feltámasztja Lázárt (később ennek híre eljut Jeruzsálemig). Ettől kezdve 'közszereplő' lesz (messiásvárományos), és rendkívülisége sokakat vonz. A római megszállás alatt több ál-messias is élt, akiről azt hitték, hogy Megváltók. Ilyen volt például Galileai Júdás (akit Josephus Flavius említ), és a felkelést vezető zelóta, Bar Kohba. E lázadásokat véres megtorlások követték. A főpapoknak egyfelől 'csípi a szemét', hogy ez a 'messiásjelölt' kezd túlnőni rajtuk: másképp tanít, mint ők, ráadásul hatalma van, jelek kísérik (még a

halott Lázárt is föltámasztja); másfelől félnek egy újabb sikertelen lázadástól, amely felbőszítheti a rómaiakat, és megtorlást hozhat a népnek, mint a korábbi esetekben.

Néhány kérdés: Járom-e az utat, amit Ő jelölt ki nekem? – Melyik állomásnál tartok? – Mennyire engedem kibontakozni Jézust az életemben? – A keresztségben engem is felkentek. Mit használok ebből?

*Légy hű önmagadhoz,
és légy jó másokhoz.
Ebben minden benne van.
(Kung Fu-Ce)*